

Zmena klímy prispieva k nerovnostiam a obzvlášť významne ovplyvňuje menšiny a pôvodné obyvateľstvo, ukázala pravidelná správa Minority Rights Group International

Minority Rights Group International (MRG) vo štvrtok (27.6.) v Bratislave predstaví tohoročné vydanie jej každoročnej správy s názvom “Minority and Indigenous Trends”. Správa sa tentokrát bližšie zaoberá vplyvmi, ktoré má zmena klímy na menšiny a pôvodných obyvateľov. Tí sú kvôli diskriminácii a vylúčeniu, ktorým čelia, obzvlášť zraniteľní.

Napriek tomu, že sa klimatická kríza týka všetkých krajín a spoločností na svete, jej sociálne dopady prehlbujú nerovnosti najmä u tých, ktorí sú už dnes najviac na okraji. Menšiny a pôvodní obyvatelia už dnes pociťujú jej dopady - predtým ako sa prejaví aj u ostatných spoločností.

„‘Business as usual’ postupy nedokázali prispieť k rozuzleniu štrukturálnej diskriminácie, ktorá je charakteristická pre globálne spoločnosti. Menšiny a pôvodní obyvatelia tak stále zostávajú kdesi v úzadí, mimo záujmu, čím sa nevyhnutne ocitajú prví na rane narastajúcej klimatickej pohrome“, vysvetľuje Joshua Castellino, výkonný riaditeľ MRG.

Hoci povedomie o sociálnej a inštitucionálnej dimenzii extrémnych prejavov počas a ďalších “prírodných” pohrôm narastá, robíme len málo pre to, aby sme zabránili týmto dopadom na marginalizované spoločnosti. Nová správa MRG ponúka širokú paletu prípadových štúdií, ktoré ukazujú, aké bremeno na menšiny a pôvodných obyvateľov kladú takéto pohromy. Medzi príkladmi v správe nájdete:

- Dalitov z juhovýchodnej Ázie, ktorí veľmi často žijú v oblastiach bez prístupu k vode a sanitácii a ktorí sú zároveň zraniteľní počas monzúnov. Tieto spoločnosti taktiež bývajú vylúčené z podpory počas stavu núdze kvôli diskriminácii, ktorou trpia.
- Hurikán Katrina v americkom New Orleans v roku 2005 nerovnomerne dopadol na Afroameričanov a ďalšie menšiny. Podobné následky sme zaznamenali aj po pohromách ako bol hurikán Sandy na pobreží New Jersey v roku 2012 či po hurikáne Mária v Portoriku v roku 2017.
- Sámiovia (poslední pôvodní obyvatelia Európy) a ďalšie pôvodné spoločnosti sa musia rýchlo adaptovať na topiaci sa ľad a ďalšie zmeny, ktoré ohrozujú tradičné spôsoby života

Defending diversity since 1969

Tlačová správa

v arktických oblastiach. Tamojšie teploty narastajú dvakrát tak rýchlo ako je tomu na zvyšku planéty.

Globálne migračné pohyby sú aj odrazom rýchlo sa meniaceho životného prostredia. Ide napríklad o nasledovné prípady.

- Tradičný nomádsky spôsob života pastorálnych spoločenstiev zo subsaharskej Afriky, a zvlášť z krajín ako je Čad, kde je zmena podnebia veľmi citelná, sa ocitá pod tlakom okolností, ako sú suchá, rozširovanie púští či chýbajúce zrážky.
- Meniace sa vzorce počasia a nedostatok zdrojov narušili tradičné migračné cesty týchto spoločenstiev a vystupňovali konkurenciu a konflikty s inými, usadenými spoločenstvami.
- Pre nízko položené ostrovné štáty v Tichomorí ako je napríklad Kiribati, predstavuje rastúca hladina existenčné ohrozenie ich bohatých kultúrnych a duchovných tradícií úzko spätých s ich domovom a pôdou. Čeliac negatívnym vyhliadkam plánuje vláda spomínaného ostrovného štátu Kiribati presídlenie celej svojej populácie. Ak sa tak aj týmito krajinám podarí odvrátiť humanitárnu katastrofu nadchádzajúcich desaťročí, ich unikátny spôsob života sa môže stratiť kvôli nútenému presídleniu.

Znalosti spoločenstiev pôvodných obyvateľov a ich tradičné postupy týkajúce sa udržateľného manažmentu ich životného prostredia sú vystavené ohrozeniu. Výsledkom Unikátne porozumenie miestnym ekosystémom, ktoré vznikalo po celé stáročia, dospelo k tomu, že až 80 percent zostávajúcej diverzity na svete je v rukách pôvodných obyvateľov - ide tak o situáciu, ktorá by mala, celkom logicky, opodstatňovať ich pozíciu v centre rozhodovania o životnom prostredí.

Avšak, mocenské nerovnosti pri politických vyjednávaniach o klimatickej zmene zanechali menšiny a spoločenstvá pôvodných obyvateľov na okraji záujmu. A čo je horšie, napriek tomu, že tieto spoločenstvá nesú najmenšiu zodpovednosť za klimatickú krízu, sú najviac postihnutí jej dopadmi. Paradoxne sa do tých negatív neraz dostávajú aj snahy vlád o potláčanie a adaptáciu na klimatickú zmenu. Ide napríklad o tieto prípady:

- V brazílskej Amazónii sú spoločenstvá pôvodných obyvateľov vysťahovávané zo svojej pôdy kvôli budovaniu vodných elektrární, ako je Belo Monte - bez ich predošlého slobodného a informovaného súhlasu. Okrem ujmy, ktorú tieto spoločenstvá pocítili, keď sú vysídľované tisícky ľudí, je sporná aj samotná environmentálna prospešnosť týchto aktivít.
- Sengweri, pôvodní obyvatelia vo východoafrickej Keni, boli násilne vysídlení kenskou lesnou správou, ktorá spolupracuje s programami na potláčanie klimatickej zmeny. Tie sú financované medzinárodnými donormi, ako je Európska únia či Svetová banka.

Defending diversity since 1969

Tlačová správa

Ciele udržateľného rozvoja s ich silným dôrazom na to, aby nikto nezostal nepovšimnutý, sú vítaným príspevkom k situácii, no k ich naplneniu nedôjde, kým spoločenstvá opísané v správe MRG, či už ako obeť alebo ako ochrancovia životného prostredia, nebudú zmysluplne zahrnuté do rozhodovacích procesov, zdôrazňuje Castellino. „Toto je imperatív, ktorého sa musíme držať pri potláčaní a riešení klimatických výziev, ktorým čelíme,“ dopĺňa.

Správa zahŕňa odporúčania týkajúce sa ľudských práv a klimatickej spravodlivosti, politickej participácie, tradičného poznania, práv na pôdu, migrácie a konfliktov medzi spoločenstvami.

Poznámky pre editorov:

- **Minority Rights Group International (MRG)** je jednou z najväčších ľudskoprávných organizácií na svete. Jej cieľom je zaistiť práva etnických, náboženských a jazykových menšín a pôvodných obyvateľov. Pracujeme s viac než 150 partnerskými organizáciami vo viac než 50 krajinách sveta. Na Slovensku spolupracujeme s Ligou za ľudské práva.
- **Online portál organizácie** [World Directory of Minorities and Indigenous Peoples](#) má celosvetový dosah, ktorý je pravidelne aktualizovaný - len tento mesiac sme aktualizovali 53 vstupov.

Možnosti interview:

- Joshua Castellino, výkonný riaditeľ, Minority Rights Group International (Londýn, Veľká Británia)
- Autori jednotlivých prípadových štúdií zo správy

V prípade záujmu o ďalšie informácie či o zorganizovanie rozhovoru prosím kontaktujte:

- Samrawit Gougsa, MRG Press Office (Londýn, Veľká Británia)

Mobil: +44 (0)7903 645 640

E-mail: samrawit.gougsa@mrgmail.org

Twitter: [@MinorityRights](#)